

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

**КАФЕДРА ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО
БІЗНЕСУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри туристичного та
готельно-ресторанного бізнесу
Тетяна ГЕСЛЕНКО
22.07.2024

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь **бакалавр**

(назва ступеня вищої освіти – бакалавр або магістр)

Спеціальність **242 «Туризм»**

(шифр і назва)

Освітня програма

ОПІ Туризм

(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)

Туризм, наказ №51-02 від 10.06.2021

Статус навчальної дисципліни **обов'язкова**

(обов'язкова або вибіркова)

Мова навчання: **українська**

Науково-педагогічний працівник:**ХОДАК ОЛЬГА ВІТАЛІЇВНА**

старший викладач

науковий ступень та/або вчене звання (за наявності)

Досвід роботи: 14 років**Автор:** понад 50 публікації

показники наукової активності (кількісні)

Лектор з навчальних дисциплін: Комуникативний менеджмент

Аналіз діяльності підприємств туристичної галузі

(перелік освітніх компонентів, що викладаються)

Економіка і менеджмент міжнародного туризму

Менеджмент організацій

Аналіз діяльності підприємств готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Економіка туристичного підприємства» є формування у студентів економічного мислення та системи спеціальних економічних знань щодо управління господарсько-фінансовою діяльністю туристичних підприємств, опанування необхідними практичними навичками економічного обґрунтування управлінських рішень.

Передбачені компетентності:

K04. Здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу.

K09. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

K13. Здатність планувати та управляти часом.

K 14¹. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

K18. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

K21. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління.

K21. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління.

K25. Розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем.

K33. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єкта туристичного бізнесу.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Знати ,розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПРН 10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

ПРН 19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПРН 20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 23. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

ПРН24. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни. Вивчення навчальної дисципліни «Економіка туристичного підприємства» здійснюється після засвоєння здобувачами знань з навчальних дисциплін «Економічна теорія», «Організація туристичних подорожей», «Туристичні ресурси», «Вступ до фаху».

Форми проведення занять: *лекції, семінарські, практичні заняття.*

Форма підсумкового контролю:

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за навчальний семестр.

З навчальної дисципліни «Економіка туристичного підприємства» передбачено:

- для денної форми навчання – 1 семестр – залік; 2 семестр – екзамен;
- для заочної форми навчання – 2 семестр – залік; 2 семестр – екзамен.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма навчання денна Обсяг 7 кредитів ЄКТС, (330 годин)
 Курс 3 Групи T-22

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семинари	Практика	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Тема 1. Визначення термінів та понять економічної діяльності індустрії туризму	12	6	2	2	2	6
2	Тема 2. Планування діяльності підприємств індустрії туризму	12	6	2	2	2	6
3	Тема 3. Основні засоби індустрії туризму. Оборотні засоби підприємств індустрії туризму	18	12	4	4	4	6
4	Тема 4. Управління трудовими ресурсами підприємств туристичної сфери	12	6	2	2	2	6
5	Тема 5. Нематеріальні активи підприємств індустрії туризму	12	6	2	2	2	6
6	Тема 6. Витрати і доходи підприємств індустрії туризму	12	6	2	2	2	6
7	Тема 7. Економічна ефективність та результативність індустрії туризму	12	6	2	2	2	6
	Разом за I семестр	90	48	16	16	16	42
	Форма підсумкового контролю		залік				
8	Тема 8. Ціна: визначення, класифікація, функції. Методи ціноутворення. ціноутворення й прибуток в умовах конкуренції	16	8	2	2	4	8
9	Тема 9. Цінова політика підприємства. Стратегії ціноутворення	22	14	4	4	6	8
10	Тема 10. Специфічні різновиди цін у сфері туристичної діяльності	16	8	2	2	4	8
11	Тема 11. Структура вартості туристського обслуговування та ціни туристського продукту	18	10	2	2	6	8
12	Тема 12. Структура вартості послуг тимчасового розміщування	16	8	2	2	4	8
13	Тема 13. Управління інвестиційною діяльністю на туристичних підприємствах	16	8	2	2	4	8
14	Тема 14. Управління ризиком та напрями запобігання банкрутству туристичних підприємств	16	8	2	2	4	8
	Разом за II семестр	120	64	16	16	32	56
	Форма підсумкового контролю		екзамен				

Література та навчальні матеріали:

Основна:

1. Левицька І.В., Клімчук О.А., Басюк Д.І. Економіка туризму: навчальний посібник. Житомир: «ПП «ТД Едельвейс і К»», 2020. 488 с.
2. Балашова Л. Організація діяльності туристичних підприємств: навч. посібник. Київ, «Центр учбової літератури», 2020. 184 с.
3. Мальська М.П., Паньків Н.М., Ховалко А.Б. Світовий досвід розвитку туризму: підручник. Київ, 2017. 244 с.
4. Якименко-Терещенко Н.В., Чайка Т.Ю., Мартинова В.В. Економіка туризму: навч. посібн. Харків: Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». 2024. 185 с.
5. Сущенко О. А., Стрижак О. О., Дехтяр Н. А. Економіка рекреації та туризму : навч. посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 347 с.
6. Світлична В. Ю., Александрова С. А. Економіка туризму : підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 167 с.
7. Джинджоян В.В., Тесленко Т.В., Горб К.М. Інноваційні технології в туризмі та гостинності: навч. посіб. Київ: Видавництво «Каравела», 2022. 340 с.

Додаткова:

1. Управління розвитком туризму та гостинності на основі співпраці з міжнародними організаціями : колективна монографія / За загальною редакцією доктора економічних наук, професора І.Л. Сазонця. Дніпро : ЛІРА, 2023. 213 с.
2. Джинджоян В. В., Тесленко Т. В., Горб К. М. Інноваційні технології в туризмі та гостинності : навчальний посібник. Київ : Видавництво «Каравела», 2022. 340 с.
3. Сазонець І. Л., Джинджоян В. В. Визначення основних форм соціальної взаємодії підприємницьких структур із інституційним середовищем та громадянським суспільством. *Вісник НУВГП. Економічні науки* : зб. наук. пр. Рівне : НУВГП, 2019. Вип. 4 (88). С. 295-306.
4. Ходак О.В. Міжнародний досвід державного управління в галузі туризму та гостинності. Державне управління в галузі туризму та гостинності в Україні: колект. монограф. : за ред. В.М. Торяника. Дніпро : ВВПЗ ДГУ, 2024. С. 54-74
5. Ходак О.В. Проблеми управління у сфері туризму та гостинності. *Science and practice: topical and perspectives*. International scientific - practical conference 14 May 2024 -15 May 2024. м. Запоріжжя-Каунас.

Політика курсу

Політика курсу, критерії та засоби оцінювання успішності навчання

За кредитно-модульною системою викладення навчальної дисципліни «Економіка туристичного підприємства» застосовуються такі основні види контролю знань:

- поточний контроль – систематично на різних навчальних заняттях впродовж семестру у формах:

- усне опитування;
- тестовий контроль;
- підсумковий контроль – у вивчення навчальної дисципліни у формі заліка.

За рішенням викладача або кафедри *нараховуються заохочувальні бали* за наступні види робіт:

– за систематичну продуктивну активність під час проведення аудиторних занять;

– за виконання творчих завдань підвищеної складності (конкретне значення визначає викладач);

– за участь у конференціях, олімпіадах, іншій науковій, методичній роботі тощо.

Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: здобувачі, які пропустили семінарські заняття або лекції, мають можливість відпрацювати заборгованості під час консультацій, що проводяться викладачем, відповідно до графіку консультацій. Для отримання певної кількості балів здобувач має можливість усно відповісти на питання теми, за якою він має заборгованість або виконати індивідуальну роботу, що складається з завдань, визначених викладачем в кожному окремому випадку (в залежності від обсягу заборгованості).

Обов'язковою умовою при нарахуванні загальної кількості балів здобувачу є необхідність дотримання принципів політики доброчесності. Дотримання *академічної доброчесності* передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

У випадку встановлення випадків академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, обману з боку здобувачів встановлюється академічна відповідальність. До здобувачів застосовуються види відповідальності, передбачені частинами 6 та 7 статті 42 Закону України «Про освіту».

Поточна атестація зі змістового модулю 1 проводиться після вивчення теми № 3 у вигляді контрольної роботи (теми 1-3).

Підсумковий контроль по змістовому модулю 2 проводиться після вивчення теми № 7 у вигляді заліку (теми 1-7).

Поточна атестація зі змістового модулю 3 проводиться після вивчення теми № 10 у вигляді контрольної роботи (теми 8-10).

Підсумковий контроль по змістовому модулю 4 проводиться після вивчення теми № 14 у вигляді контрольної роботи (теми 8-14).

Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком або мають академічні заборгованості за іншими (підтвердженими документально) обставинами передбачено окремий вид роботи.

Комплексно-практичне індивідуальне завдання (КПЗ) – це вид індивідуальної позааудиторної роботи студента, яка виконується самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом. Формою контролю індивідуальної роботи студента є перевірка виконання теоретичного і практичного завдання.

Мета КПЗ: самостійне опрацювання програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи з чинним законодавством.

Вимоги до КПЗ: КПЗ виконується у формі письмової роботи, яка передбачає виконання теоретичного і практичного завдання у формі розв'язання задачі. Працюючи індивідуально студенти повинні продемонструвати уміння правильно застосовувати теоретичний матеріал на практиці. Виконання КПЗ є однією із форм перевірки знань студентів, що сприяє закріпленню і поглибленому засвоєнню знань з навчальної дисципліни. Робота повинна включати також теоретичне та практичне підґрунтя виконання індивідуального завдання, тобто має бути складений перелік джерел інформації, які застосовувалися під час виконання роботи. Також до роботи можуть бути долучені ксерокопії основних наукових публікацій за темою КПЗ. КПЗ є одним із залікових модулів, тому оцінюється і впливає на загальну (підсумкову) оцінку. Завершене КПЗ подається у роздрукованому та електронному варіантах викладачу, який читає лекційний курс та приймає залік з даної дисципліни не пізніше, ніж за 2 тижні до дня заліку або екзамену. Максимальна кількість балів за таку роботу – 28.

Критерії оцінювання знань:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою (екзамен /залік)	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення
90–100	Відмінно	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі.
83–89	Добре	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимальної.
75–82		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68–74	Задовільно	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60–67		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані деякі практичні навички роботи; частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35–59	Незадовільно	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1–34		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

Перелік питань до підсумкового контролю:

1. Сфери економіки туристичної діяльності та основні завдання економічної діяльності суб'єктів туристичного бізнесу
2. Місце готельного господарства в обслуговуванні туристів
3. Туристичний бізнес як економіко-технологічна система
4. Сутність і показники експлуатаційної програми підприємств готельного типу
5. Сучасний стан і перспективи розвитку туристичного бізнесу в Україні
6. Розробка експлуатаційної програми закладів розміщування туристів
7. Сутність та особливості підприємницької діяльності в туризмі
8. Планування доходів підприємств готельного типу
9. Правові основи організації туристичного бізнесу в Україні
10. Економічна сутність і види діяльності підприємств харчування
11. Напрямки реалізації державної політики розвитку туризму
12. Класифікація підприємств харчування в туристичній сфері діяльності
13. Характеристика умов розвитку туристичного бізнесу
14. Характеристика продукції підприємств харчування
15. Принципи підприємницької діяльності в туристичному бізнесі
16. Склад і структура товарообороту підприємства ресторанного господарства
17. Державне регулювання туристичного бізнесу в Україні
18. Обґрунтування виробничої програми та плану товарообороту підприємств ресторанного господарства
19. Ресурсне забезпечення туристичної діяльності
20. Оцінювання стану та ефективності використання трудових ресурсів суб'єктів туристичного бізнесу
21. Характеристика взаємозв'язків туроператора з постачальниками та покупцями туристичних послуг
22. Мотивація праці та організація заробітної плати працівників підприємства туристичного бізнесу
23. Загальні показники оцінки туристичної діяльності
24. Державне й договірне регулювання оплати праці у туристичному бізнесі
25. Сутність і роль підприємницької стратегії в розвитку туристичного бізнесу
26. Планування чисельності працівників туристичного бізнесу
27. Види базових економічних стратегій діяльності туристичних підприємств
28. Обґрунтування витрат на оплату праці працівників туристичного підприємства
29. Процес обґрунтування економічної стратегії туристичного підприємства та розробка стратегічних альтернатив
30. Сутність і роль доходу підприємств туристичного бізнесу
31. Стратегічні альтернативи базовим стратегіям туристичного підприємства
32. Економічний механізм формування доходу туристичного підприємства
33. Механізми економічного управління туристичним бізнесом
34. Стратегія формування доходу туристичного підприємства

35. Комерційний розрахунок у системі економічного управління туристичними підприємствами
36. Політика оптимізації доходу туристичних підприємств
37. Логістичний підхід до обслуговування туристопотоків
38. Сутність і структура витрат на формування та реалізацію туристичного продукту
39. Місце реалізації туристичного продукту (послуг) в економіці суб'єктів туристичного бізнесу
40. Калькуляція собівартості і цін на туристичний продукт
41. Класифікація планів реалізації туристичних послуг (турпродукту)
42. Планування витрат туристичних підприємств
43. Маркетингові концепції планування реалізації туристичних послуг
44. Сутність, види та джерела отримання прибутку в туристичному бізнесі
45. Характеристика реактивного, інактивного та преактивного планування обсягу реалізації туристичного продукту
46. Показники прибутку та рентабельності підприємств туристичного бізнесу
47. Методи планування продажу туристичного продукту й окремих послуг
48. Стратегія економічного управління прибутком підприємств
49. Характеристика економіко-статистичного методу планування реалізації туристичного продукту
50. Економічне управління формуванням і розподілом прибутку підприємств
51. Характеристика методу планування, заснованого на еластичності реалізації турпродукту від платоспроможного попиту населення
52. Сутність, роль і види грошових потоків
53. Програмно-цільовий метод планування продажу туристичного продукту
54. Мета і принципи економічного управління рухом грошових коштів
55. Оцінювання запасу фінансової міцності підприємства
56. Методи оптимізації руху грошових коштів
57. Виробнича програма туристичного оператора: сутність і структура
58. Планування руху грошових коштів підприємств
59. Принципи та етапи розробки виробничої програми туристичного оператора
60. Оцінювання ефективності формування та використання грошових коштів